

УДК 167:[330.3:332.1]:338.246.8(447.53)

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-2-12>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОСИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Н. С. ПЕДЧЕНКО

доктор економічних наук, професор, перший проректор;

С. П. ПРАСОЛОВА

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів та банківської справи;

Л. С. ФРАНКО

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародної економіки

та міжнародних економічних відносин;

Д. С. СЕМИКОЗ

аспірант;

С. І. БОРСУК

магістр,

Полтавський університет економіки і торгівлі

Анотація. Метою дослідження є розкриття теоретико-методологічних засад дослідження екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області). **Методика дослідження.** Досягнення заявленої у статті мети реалізовано за допомогою комбінації загальнонаукових підходів, таких як емпіричні дослідження (вимірювання, порівняння, спостереження), теоретичні дослідження (аналіз і синтез), а також використання методу порівняльного аналізу та графічного методу. **Результати.** Запропоновані теоретико-методологічні засади дослідження екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області), визначені етапи, що забезпечують систематичну оцінку різних складових потенціалу, серед яких визначення показників для вимірювання складових екосистеми; стандартизація показників; обчислення інтегральних показників складових екосистеми; аналіз чинників та викликів, що впливають на функціонування екосистеми та побудова економіко-математичної моделі. Розкриті показники екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території: бюджетний та інвестиційний потенціали, фінансовий потенціал населення та фінансовий потенціал підприємств. Запропоновані драйвери екосистеми: релокація підприємств як чинник збереження підприємницького потенціалу області, створення сприятливих умов для малого та середнього бізнесу, поглиблення співпраці з міжнародними донорами, відновлення логістики та доступу до ринків, розвиток нових експортних напрямів, диверсифікація економіки, підтримка аграрному сектору та активна міжнародна торгівля. **Практична значущість результатів дослідження.** Використання на практиці запропонованих теоретико-методологічних засад дослідження екосистеми сприятимуть фінансовому відновленню та економічному розвитку Полтавської області.

Ключові слова: теоретико-методологічні засади, екосистема, потенціал, економічний розвиток, фінансове відновлення, територія, Полтавська область, війна, стимулювання.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Фінансовий потенціал регіону є ключовою складовою екосистеми забезпечення економічного розвитку та відновлення території, особливо в умовах викликів, спричинених воєнними діями. Полтавська область, як одна з областей України, що має значні економічні ресурси, демонструє активний пошук і мобілізацію джерел фінансування для забезпечення сталого відновлення. Цьому сприяють переваги Полтавської області, серед яких:

зручне транспортно-географічне положення; наявність висококваліфікованих трудових ресурсів; достатній рівень розвитку об'єктів ринкової інфраструктури; сприятливий бізнес-клімат для розвитку малого підприємництва та інвестиційна привабливість [11].

У сучасних умовах фінансовий потенціал регіону формується з різних джерел, серед яких бюджетні надходження, ресурси домогосподарств, прибутки підприємств, інвестиційні потоки, а також зовнішня фінансова допомога. Ефективне використання цих ресурсів стає визначальним

фактором для відновлення інфраструктури, розвитку бізнесу та підтримки населення, що загалом і створює екосистему відновлення та розвитку території.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Функціонуванню екосистеми економічного розвитку територій присвячено роботи таких провідних вітчизняних та закордонних дослідників, зокрема як Боронос В. Г. щодо оцінки ролі фінансового потенціалу регіону в дослідженні стійкості економічного розвитку території [2], Бойко А. О. за допомогою науково-методичного підходу до оцінки фінансового потенціалу регіонів України [1], Булавинець В. та Карпишин Н. у формі фінансового потенціалу територіальних громад [3], Височина А. через формалізацію науково-методичного підходу до оцінювання рівня використання фінансового потенціалу регіонів України [5], Потапова А. Г. за допомогою економічного потенціалу регіонів України [10], Красностанова Н. Е. на основі фінансового механізму управління збалансованим розвитком регіону [7], Нестуля Ю., Кудаський О., Педченко М. при масштабуванні теоретичних підходів до створення інноваційної екосистеми відновлення національної економіки [8] та Прасолова С. П., Франко Л. С., Бойко О. П., Борсук С. через визначення впливу факторів на екосистему економічного розвитку територій [9].

Проте, значної актуальності набувають питання поєднання вказаних підходів у теоретико-методологічні засади дослідження екосистеми фінан-

сового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області), що і визначило мету написання статті.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розкриття теоретико-методологічних засад дослідження екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області).

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Теоретико-методологічні засади дослідження екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області) базуються на комплексній системі взаємопов'язаних етапів, які дозволяють забезпечити точність і достовірність кількісної оцінки інтегрального рівня фінансового потенціалу регіонів України (рис. 1). Його послідовна реалізація сприяє отриманню обґрунтованих результатів, необхідних для ухвалення ефективних управлінських рішень. Так, теоретико-методологічні засади дослідження екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області) базуються на послідовних етапах, що забезпечують систематичну оцінку різних складових потенціалу. Виходячи з наведеного рисунку 1, ці етапи такі:

1. Визначення показників для вимірювання складових екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку територій

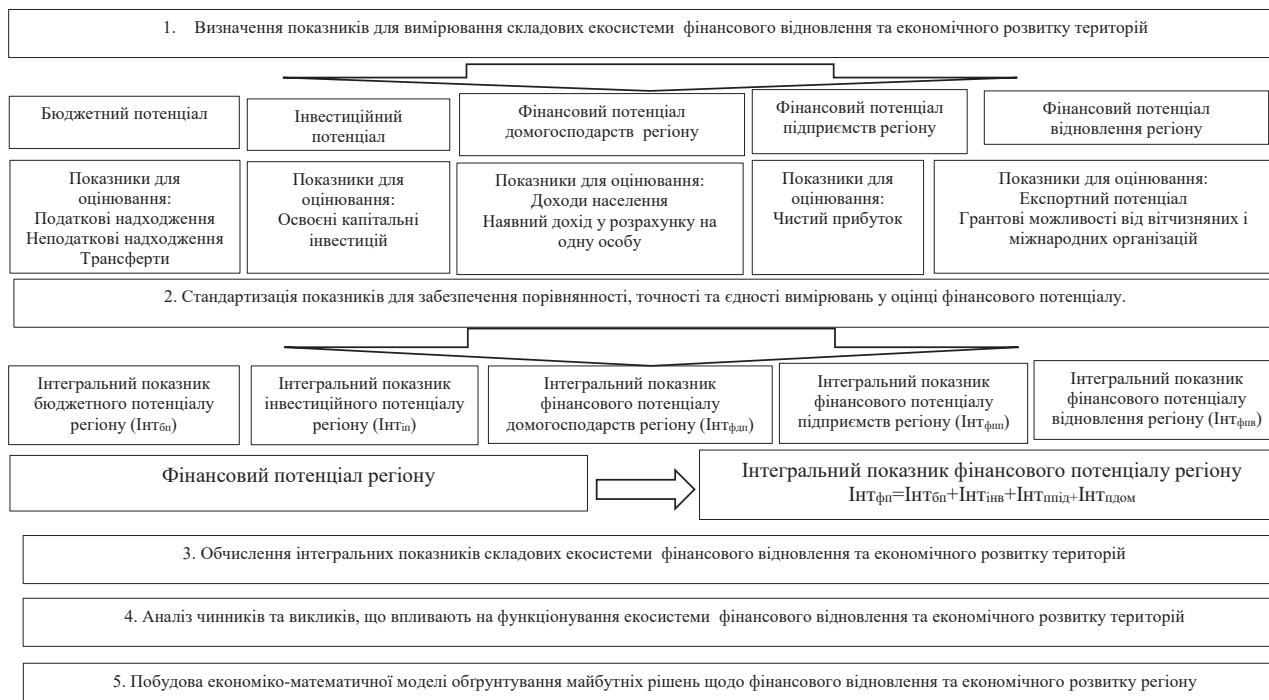

Рис. 1. Теоретико-методологічні засади дослідження екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області)

Джерело: складено авторами на основі [1; 2; 3]

лення та розвитку територій, таких як: бюджетний потенціал, що включає податкові надходження, неподаткові надходження та трансферти; інвестиційний потенціал, оцінюється за обсягами капітальних інвестицій; фінансовий потенціал домогосподарств, визначається доходами населення та витратами на одну особу; фінансовий потенціал підприємств регіону, аналізується через чистий прибуток; фінансовий потенціал відновлення регіону, включає експортний потенціал та можливості отримання грантів.

2. Стандартизація показників. Мета цього етапу полягає в забезпеченні порівняльності різних показників. Це досягається шляхом стандартизації, що дозволяє уніфікувати оцінки та точніше інтегрувати їх у фінансову модель регіону.

3. Обчислення інтегральних показників складових екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку територій. Для кожної складової розраховується інтегральний показник:

- ПБП – інтегральний показник бюджетного потенціалу;
- ППП – інтегральний показник інвестиційного потенціалу;
- ПФПД – інтегральний показник фінансового потенціалу домогосподарств;
- ПФПП – інтегральний показник фінансового потенціалу підприємств;
- ПФПВ – інтегральний показник фінансового потенціалу відновлення.

Далі, ці показники об'єднуються у загальний інтегральний показник фінансового потенціалу регіону.

4. Аналіз чинників та викликів, що впливають на функціонування екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку територій. На основі отриманих даних вивчаються фактори, які можуть стимулювати чи стримувати розвиток фінансового потенціалу, такі як зовнішньоекономічна кон'юнктура, соціально-економічні кризи (наприклад, війна чи пандемія), демографічні зміни тощо.

5. Побудова економіко-математичної моделі. Завершальним етапом є створення моделі, яка дозволяє враховувати ключові чинники та формувати прогнози для обґрунтування майбутніх рішень щодо фінансового відновлення та економічного розвитку регіону. Цей підхід сприяє всебічному аналізу фінансових можливостей регіону та є основою для розробки стратегій його відновлення.

Отже, систематизація теоретико-методологічних засад дослідження екосистеми фінансового відновлення та економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області) підтвердила їх ключову роль у забезпеченні економічного розвитку, соціальної стабільності та конкурентоспроможності територій. Фінансовий потенціал

охоплює ресурси домогосподарств, підприємств, банків, місцевих органів влади, інвестиційні та експортні можливості, що обумовлює необхідність застосування кількісних і якісних методів аналізу. Виокремлення різних підходів, зокрема інтегративного, статистичного та індикативного, дозволяє оцінювати не лише поточний стан, а й перспективи розвитку регіону. Визначення складових екосистеми відновлення та розвитку територій, їх стандартизація та побудова інтегральних показників створюють основу для ефективного розподілу ресурсів, розробки стратегій відновлення та підвищення самодостатності регіонів. Проблеми, такі як недостатнє врахування тіньової економіки чи дублювання потоків, вимагають удосконалення методології, що забезпечить точність оцінки та підтримку прийняття управлінських рішень.

Щодо оцінки показників, що формують екосистему фінансового відновлення і економічного розвитку території (на прикладі Полтавської області), пропонуємо розпочати з бюджетного потенціалу, оскільки саме він забезпечує стабільність і сталий розвиток через надходження податків і зборів, тоді як інвестиційний потенціал відкриває перспективи для залучення зовнішніх ресурсів, створення нових робочих місць і модернізації інфраструктури. Аналіз взаємозв'язку цих складових дозволяє оцінити ефективність використання фінансових ресурсів у регіоні та визначити шляхи їх оптимізації задля забезпечення сталого розвитку Полтавської області.

Бюджетний потенціал регіону – це сукупність фінансових ресурсів, які можуть бути акумульовані в межах регіону через механізми бюджетної системи для забезпечення його соціально-економічного розвитку. Погоджуємося з твердженням Височиної А., що бюджетний потенціал формується за рахунок податкових та неподаткових надходжень, що акумулюються у місцевому бюджету [5].

Щодо такої складової екосистеми як інвестиційний потенціал, то метою його оцінки є всебічний аналіз і дослідження його поточного стану, що дозволить спрогнозувати майбутнє значення цього потенціалу для ефективного управління процесом його розвитку. Досліджуючи інвестиційний потенціал регіону, слід зазначити, що ситуація в регіоні була значно ускладнена кризою, спричиненою пандемією COVID-19, яка негативно вплинула на економіку області. Це, в свою чергу, призвело до зниження інвестиційної активності в 2020–2021 роках. Водночас, повномасштабна війна спричинила ще більші глобальні наслідки для регіону, зокрема прямі втрати інфраструктури, руйнування підприємств, блокування морських портів, падіння попиту в більшості секторів, значну міграцію та суттєву втрату людського потенціалу. Усе це призвело до ослаблення стійкості регіональної економіки та бізнесу.

Отже, бюджетний та інвестиційний потенціали є невід'ємними складовими формування екосистеми Полтавської області. Бюджетний потенціал забезпечує фінансування основних соціально-економічних потреб регіону, а інвестиційний – створює умови для модернізації, розвитку інфраструктури та залучення зовнішніх ресурсів.

Попри складнощі, спричинені пандемією COVID-19, економічною кризою та війною, область демонструє значний потенціал у залученні іноземних інвестицій, розвитку індустріальних парків та реалізації інфраструктурних проєктів. Проте зменшення бюджетних надходжень, інвестиційна активність, обмежена воєнним станом, та недостатнє використання об'єктів комунальної власності свідчать про необхідність подальшого вдосконалення фінансового управління.

З огляду на це, стратегічні завдання для Полтавської області включають підвищення прозорості та ефективності бюджетних процесів, активізацію залучення іноземних інвестицій, розвиток приватно-державного партнерства та максимальне використання місцевих ресурсів. Це сприятиме зміцненню фінансового потенціалу області й забезпеченню її сталого розвитку навіть у кризових умовах.

Загалом, бюджетний та інвестиційний потенціали відіграють ключову роль у формуванні екосистеми відновлення і розвитку Полтавської області, забезпечуючи її економічний розвиток, фінансову незалежність і соціальну стабільність. Зростання податкових і неподаткових надходжень свідчить про стабільну економічну активність, хоча зменшення офіційних трансфертів та уповільнення інвестиційної активності через війну і кризові явища підкреслюють потребу в диверсифікації доходів. Інвестиційний потенціал регіону, попри негативний вплив пандемії та війни, залишається значним завдяки накопиченим іноземним інвестиціям, орієнтації на промисловість і підтримці місцевих адміністративних ініціатив. Важливими завданнями є оптимізація використання бюджетних коштів, залучення нових інвестицій, стимулювання бізнес-активності та впровадження сучасних методів управління фінансами для забезпечення сталого розвитку регіону.

Такий показник як фінансовий потенціал населення є складником екосистеми відновлення і розвитку. Згідно з твердженням Потапової А. Г., фінансовий потенціал населення – забезпеченість населення регіону власними надходженнями від господарської діяльності та фінансовими ресурсами у вигляді вкладів, заощаджень і депозитів у банківській системі та інших фінансових установах [10].

Як зазначає Красностанова Н. Е., важливим, але досі недостатньо використаним джерелом для зміцнення фінансової бази регіонального розви-

тку залишаються заощадження домогосподарств. У регіонах із високим фінансовим потенціалом населення, що визначається значними доходами та накопиченими заощадженнями, доцільно застосовувати різні інструменти для перетворення коштів фізичних осіб на інвестиційні ресурси. Ефективними засобами підвищення та реалізації фінансового потенціалу таких регіонів можуть стати: запровадження інвестиційно-кредитних механізмів на основі випуску державних облігацій, доступних для населення; створення спеціальних інвестиційних продуктів через співпрацю регіональних кредитних організацій та органів влади; а також формування пайових регіональних інвестиційних фондів [7].

Ще одним вагомим джерелом функціонування екосистеми відновлення і розвитку регіону є фінансовий потенціал підприємств, який забезпечує формування податкових надходжень, створення робочих місць, інвестування в інновації та розвиток місцевої інфраструктури. Російське вторгнення в Україну суттєво вплинуло на фінансовий потенціал підприємств, спричинивши зниження економічної активності через руйнування інфраструктури, втрату виробничих потужностей та доступу до ринків, особливо в регіонах, охоплених бойовими діями. Багато підприємств були змушені призупинити або припинити свою діяльність, а також скоротити обсяги виробництва, що призвело до значних фінансових втрат. Паралельно з цим збільшилися витрати на адаптацію до умов воєнного стану, зокрема на релокацію, безпеку працівників і відновлення діяльності в нових регіонах. Дестабілізація економіки вплинула на платоспроможність підприємств, обмеживши їхні можливості інвестувати в розвиток, інновації та модернізацію. Крім того, зростання інфляції, проблеми з логістикою та порушення ланцюгів постачання ускладнили функціонування бізнесу, особливо малого та середнього. У цих умовах фінансова підтримка від держави та міжнародних партнерів стала критично важливою для збереження і відновлення підприємницького сектору (рис. 2).

Незважаючи на всі руйнування, війна спричинила певний сплеск діяльності підприємств Полтавської області, оскільки релоковані підприємства із небезпечних регіонів не тільки принесли додаткові податкові надходження до бюджету України, а й створили конкурентне середовище, що стимулює бізнес до впровадження інновацій, збільшення доходу і т.п. Ці та інші позитивні зрушення є основою для формування іншого напрямку розвитку регіону – реалізацію фінансового потенціалу відновлення.

Досліджуючи фінансовий потенціал відновлення варто звернути увагу на додаткові кошти, сформовані внаслідок релокації підприємств.

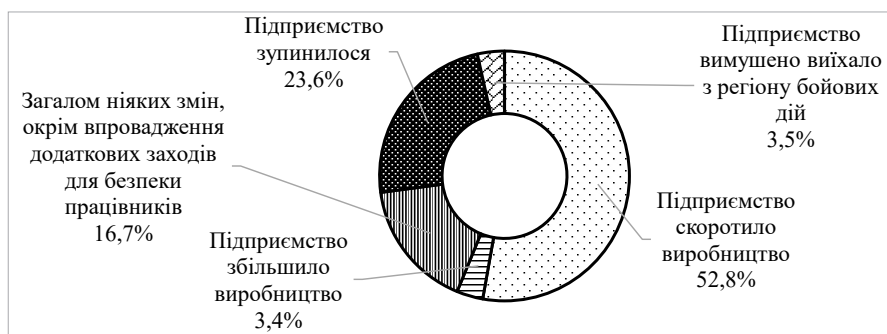

Рис. 2. Вплив російського вторгнення в Україну на фінансовий потенціал підприємств

Джерело: складено на основі [6]

В Україні з початку повномасштабної війни діє програма релокації підприємств у безпечніші області. Релокація та галузева трансформація стали ключовими чинниками збереження підприємницького потенціалу регіонів України під час війни. Це відбулося завдяки адаптації бізнесу до нових умов, що включає зміну ланцюгів постачання, оновлення клієнтської бази, а також переорієнтацію експортно-імпорتنих операцій на країни ЄС [4, 13]. В умовах повномасштабної війни релокація підприємств була спричинена такими факторами:

- загроза для життя та здоров'я працівників;
- пошкодження або знищення виробничих потужностей;
- відсутність доступу до сировини, матеріалів та обладнання;
- проблеми з логістикою та постачанням товарів і послуг.

Для регіонів, в які переміщуються компанії, це означає додаткові робочі місця, і податкові надходження (рис. 3) [12].

Війна значно вплинула на економічну активність Полтавської області, що підтверджується динамікою формування обласного бюджету. Податкові надходження у 2022 році різко скоротилися на 44,7% порівняно з 2021 роком (з 3,8 до 2,1 млрд грн), що свідчить про негативний вплив повномасштабної агресії РФ на підприємницьку діяльність. У 2023 році податкові надхо-

дження зросли до 2,7 млрд грн (+28,6%). Однак у 2024 році (1–3 квартали) цей показник впав до 0,9 млрд грн, що свідчить про подальші труднощі у відновленні економіки.

Зростання обсягу дотацій та субвенцій у 2022 році до 4 млрд грн (+14,3% порівняно з 2021 роком) вказує на посилену державну підтримку в умовах кризи. У 2023 році обсяг дотацій зменшився до 3,4 млрд грн. (-15%), а в 2024 році (1–3 квартали) – до 2,6 млрд грн., що свідчить про скорочення державного фінансування та збільшення фінансового навантаження на регіон [4, 12].

Висновок із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Таким чином, релокація підприємств стала одним із чинників збереження підприємницького потенціалу області, але її ефективність у довгостроковій перспективі залишається під питанням. Залежність регіону від державної підтримки підтверджує необхідність розробки стратегій для зменшення цієї залежності. Для стимулювання податкових надходжень важливо створити сприятливі умови для малого та середнього бізнесу, підтримувати релоковані підприємства та залучати інвестиції. Поглиблення співпраці з міжнародними донорами може сприяти фінансовому відновленню економіки регіону та забезпеченню сталого розвитку.

Відновлення експорту може стати одним з основних драйверів функціонування екосистеми від-

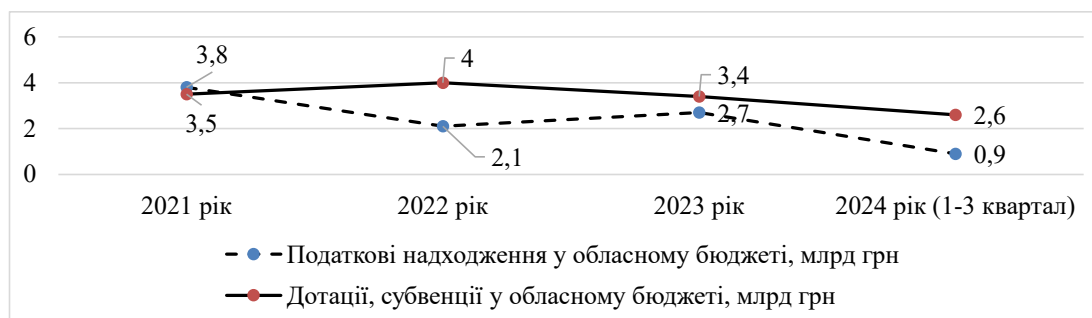

Рис. 3. Вплив релокації підприємств на формування обласного бюджету Полтавської області у 2021–2023 роках, млрд грн

Джерело: складено на основі [12]

новлення та розвитку територій, оскільки сприяє залученню інвестицій, розвитку інфраструктури та модернізації виробничих потужностей. Виділені основні напрями:

1. Відновлення логістики та доступу до ринків. Одним з ключових аспектів відновлення експортного потенціалу є забезпечення безпечних та ефективних логістичних шляхів для доставки продукції на зовнішні ринки. Після війни важливо налагодити відновлення залізничних, автомобільних та портових шляхів для покращення доставки товарів.

2. Розвиток нових експортних напрямів. Полтавська область традиційно була потужним аграрним регіоном, тому її експортний потенціал значною мірою залежить від відновлення аграрного сектору. Однак після війни важливо також диверсифікувати експортні напрямки, зокрема розвивати експорт високотехнологічної продукції та послуг, що дозволить знизити залежність від сировинних ринків.

3. Залучення інвестицій. Відновлення експортного потенціалу також пов'язане з залученням інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх. Це передбачає створення сприятливого інвестицій-

ного клімату через відновлення правової та регуляторної стабільності.

4. Підтримка малого та середнього бізнесу. Важливо підтримувати малий і середній бізнес, зокрема в аграрному секторі, надаючи йому доступ до нових ринків та ресурсів для виробництва високоякісної продукції, що може бути експортованою.

Отже, експортний потенціал є важливою складовою частиною загального потенціалу відновлення Полтавської області, адже він допомагає стимулювати економічне зростання, відновлення робочих місць, а також забезпечує фінансову стабільність і розвиток інфраструктури регіону після війни.

Фінансовий потенціал Полтавської області демонструє стійкість до кризових явищ завдяки диверсифікації економіки, сильному аграрному сектору та активній міжнародній торгівлі. Однак негативні наслідки війни та довгостроковий вплив пандемії висвітлюють необхідність стратегічного планування відновлення, розвитку інфраструктури та стимулювання інноваційного потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко А. О., Височина А. В. Науково-методичний підхід до оцінки фінансового потенціалу регіонів України. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2013. № 1. С. 17–25.
2. Боронос В. Г. Оцінка ролі фінансового потенціалу регіону в дослідженні стійкості економічного розвитку території. *Вісник ШНАУ. Серія: фінанси і кредит*. 2011. № 2. С. 85–97.
3. Булавинець В., Карпишин Н. Фінансовий потенціал територіальних громад: сучасний стан і перспективи. *Світ фінансів*. 2019. № 4(61). С. 96–110.
4. Виклики економічного розвитку регіонів України в умовах війни та повоєнного відновлення: науково-аналітична доповідь. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/e20230002.pdf> (дата звернення: 01.03.2025).
5. Височина А. Формалізація науково-методичного підходу до оцінювання рівня використання фінансового потенціалу регіонів України. *Механізм регулювання економіки*. 2014. № 4. С. 148–154.
6. Допомога, відновлення та стійка відбудова. Надання допомоги Україні у задоволенні невідкладних та середньострокових економічних потреб. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099547405052230400/pdf/IDU063b2f81900861047a70b5540e3e950f93a8c.pdf> (дата звернення: 01.03.2025).
7. Красностанова Н. Е. Фінансовий механізм управління збалансованим розвитком регіону. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. № 36. С. 314–321.
8. Педченко Н., Нестуля Ю., Кудацький О., Педченко М. Інноваційна екосистема відновлення національної економіки України: теоретичний аспект. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 4 (110). С. 56–60. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-4-8>
9. Педченко Н., Прасолова С., Франко Л., Бойко О., Борсук С. Визначення за допомогою багатофакторної регресійної моделі впливу факторів на функціонування екосистеми економічного розвитку територій (на прикладі Полтавської області). *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2025. № 1 (115). С. 25–33. DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-1-4>
10. Потапова А. Г. Економічний потенціал регіонів України. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. 415 с.
11. Шевчук С. М. Планування соціально-економічного простору Полтавської області на засадах теорії полюсів зростання. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2612/2530/> (дата звернення: 01.03.2025).
12. Як релокація бізнесів відобразилася на бюджетах областей. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2024/11/20/infografika/ekonomika/yak-relokacziya-biznesiv-vidobrazylasya-byudzheta-oblastej> (дата звернення: 01.03.2025).
13. Стрілець В. Ю., Педченко Н. С., Яріш О. В., Сокіл А. А., Муха М. Ю. Державна підтримка відновлення малого підприємництва в Україні у післявоєнний період: галузевий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент»*. 2023. № 57. С. 37–47. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2023/57-2023/7.pdf>

REFERENCES

1. Boiko, A. O., Vysochyna, A. V. (2013). Naukovo-metodychnyi pidkhd do otsinky finansovoho potentsialu rehioniv Ukrainy. *Pravovyi visnyk Ukrainskoi akademii bankivskoi spravy*. № 1. 17–25.
2. Boronos, V. H. (2011). Otsinka roli finansovoho potentsialu rehionu v doslidzhenni stiikosti ekonomichnoho rozvytku terytorii. *Visnyk SNAU. Serii: finansy i kredyt*. № 2. 85–97
3. Bulavynets, V., Karpysyn, N. (2019). Finansovyi potentsial terytorialnykh hromad: suchasnyi stan i perspektyvy. *Svit finansiv*. № 4 (61). 96–110
4. Vyklyky ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy v umovakh viiny ta povoiennoho vidnovlennia: naukovo-analitychna dopovid. Available at: <https://ird.gov.ua/irdp/e20230002.pdf>
5. Vysochyna, A. (2014). Formalizatsiia naukovo-metodychnoho pidkhd do otsiniuvannia rivnia vykorystannia finansovoho potentsialu rehioniv Ukrainy. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*. № 4. 148–154.
6. Dopomoha, vidnovlennia ta stiika vidbudova. Nadannia dopomohy Ukraini u zadovolenni nevidkladnykh ta serednostrokovykh ekonomichnykh potreb. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099547405052230400/pdf/IDU063b2f81900861047a70b5540e3e950f93a8c.pdf>
7. Krasnostanova, N. E. (2023). Finansovyi mekhanizm upravlinnia zbalansovanykh rozvytkom rehionu. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna*. № 36. 314–321.
8. Pedchenko, N., Nestulia, Yu., Kudatskyi, O. & Pedchenko, M. (2023). Innovatsiina ekosystema vidnovlennia natsionalnoi ekonomiky Ukrainy: teoretychnyi aspekt. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Serii "Ekonomichni nauky"*. (4 (110), 56–60. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-4-8>
9. Pedchenko, N., Prasolova, S., Franko, L., Boiko, O. & Borsuk, S. (2025). Vyznachennia za dopomohoiu bahatofaktornoї rehiesiinoї modeli vplyvu faktoriv na funktsionuvannia ekosystemy ekonomichnoho rozvytku terytorii (na prykladi Poltavskoi oblasti). *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Serii "Ekonomichni nauky"*. (1 (115), 25–33. <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2025-1-4>
10. Potapova, A. H. (2022). Ekonomichniy potentsial rehioniv Ukrainy. Luts'k : PP Ivaniuk V. P., 415 p.
11. Shevchuk, S. M. (2023). Planuvannia sotsialno-ekonomichnoho prostoru Poltavskoi oblasti na zasadakh teorii poliusiv zrostantia. *Ekonomika ta suspilstvo*. 52. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2612/2530/>
12. Yak relokatsiia biznesiv vidobrazylasia na biudzhetaakh oblastei. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2024/11/20/infografika/ekonomika/yak-relokatsiia-biznesiv-vidobrazylasya-byudzheta-oblaster>
13. Strilets, V. Yu., Pedchenko, N. S., Yarish, O. V., Sokil, A. A., Mukha, M. Yu. (2023). Derzhavna pidtrymka vidnovlennia maloho pidpriemnytstva v Ukraini u pisliavoiennyi period: haluzevyi aspekt. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: "Ekonomika i menedzhment"*. № 57. S. 37–47. Available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2023/57-2023/7.pdf>

Nataliia Pedchenko, Svitlana Prasolova, Liudmyla Franko, Dmytro Semykoz, Serhiy Borsyk, Poltava University of Economics and Trade. Theoretical and methodological principles of researching the ecosystem of financial restoration and economic developing of the territory (using the example of the Poltava region).

Annotation. The purpose of the study is to reveal the theoretical and methodological foundations of the study of the ecosystem of financial recovery and economic development of the territory (using the example of the Poltava region). **Research methodology.** The achievement of the goal stated in the article was implemented using a combination of general scientific approaches, such as empirical research (measurement, comparison, observation), theoretical research (analysis and synthesis), as well as the use of the method of comparative analysis and the graphical method. **Results.** Theoretical and methodological foundations of the study of the ecosystem of financial recovery and economic development of the territory (using the example of the Poltava region) are proposed, stages are identified that ensure a systematic assessment of various components of the potential, including the determination of indicators for measuring the components of the ecosystem of recovery and development of territories; standardization of indicators; calculation of integral indicators of the components of the ecosystem of recovery and development of territories; analysis of factors and challenges affecting the functioning of the ecosystem of recovery and development of territories and construction of an economic and mathematical model. The indicators of the ecosystem of financial recovery and economic development of territories are revealed: budget and investment potentials, financial potential of the population and financial potential of enterprises. The proposed drivers of the ecosystem of financial recovery and economic development of territories: relocation of enterprises as a factor in preserving the entrepreneurial potential of the region, creating favorable conditions for small and medium-sized businesses, deepening cooperation with international donors, restoring logistics and access to markets, developing new export directions, diversifying the economy, supporting the agricultural sector and active international trade. **The practical significance of the research results.** The practical use of the proposed theoretical and methodological principles of ecosystem research will contribute to the financial recovery and economic development of the Poltava region.

Keywords: theoretical and methodological principles, ecosystem, potential, economic development, financial recovery, territory, Poltava region, war, stimulation.